

www.gildedelft.nl

Op stap in Delft

Hoe was de zorg voor ouderen in het verleden geregeld in onze stad? De stadsgidsen van Gilde Delft nemen u mee op een wandeling langs hofjes en andere panden waar vanaf de 15de eeuw al zorg aan ouden van dagen werd gegeven.

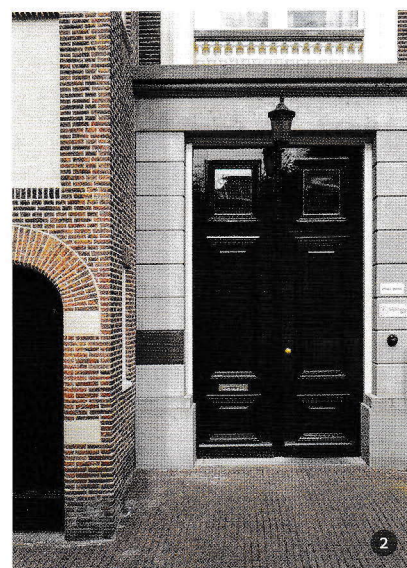
FOTOGRAFIE STUDIO OOSTRUM

Ouderenzorg van toen

We starten onze wandeling op de Voldersgracht 21 ¹. Op de plaats waar nu het Vermeercentrum staat, was vroeger het Oude Mannenhuis, gesticht in 1411. Het poortje met daarboven de naam Oude-Manhuys herinnert ons daar nog aan. Achter de kapel lagen rond een binnenplaats een paar 'cameren'. Het doel van dit huis was 'troost ende hulpe' te bieden aan oudere mannen die zichzelf niet meer konden redden. De mannen mochten niet 'bedevast' zijn, dan werden zij geweigerd. Verder moesten ze minimaal 50 jaar zijn, 'crank van lijve' en minstens 5 jaar poorter (inwoner) van de stad. Er gold een proefperiode van drie maanden en

het huis kreeg recht op de erfenis van de bewoner. Ook waren er regels. Praten tijdens de maaltijd was niet toegestaan en om kosten van vuur en (kaars)licht te sparen, was het om 20.00 uur bedtijd. Drie keer in de week werd er gekookt, op de andere dagen bestond de maaltijd uit restjes of brood.

Iets verderop in de Papestraat 20a ² vinden we het Oude Vrouwenhuis met de naam Huyse van Sint-Christoffel. Het stamt uit dezelfde tijd als het Mannenhuis en ook dit gebouw had een kapel, de Jeruzalemkapel. Het Oude Mannenhuis en het Oude Vrouwenhuis hadden één bestuur. Tegen een kleine vergoeding

werden de huizen gerund door Houtvrouwen. De inkomsten bestonden grotendeels uit schenkingen, landpachten, erfenissen en huisrentes. In het Reglement van Orde van het Oude Mannen- en Vrouwenhuis uit 1849 stond in artikel 1: "De Oudelieden zijn verplicht de Moeder van het Gesticht, als uitvoerster der bevelen van Heeren Regenten en van Vrouwen Regentessen, met beleefdheid en vriendelijkheid te bejegenen."

Als we via de Choorstraat en de Oude Delft naar de Schoolstraat lopen, maken we een sprong in de tijd en belanden we in de 17de eeuw. De sociale zorg komt dan in handen van de diaconie van de

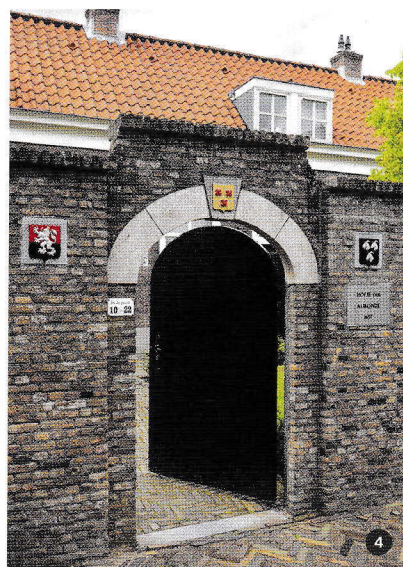
Gereformeerde Kerk. Op Schoolstraat 10 **3** stichtte de Kamer van Charitate in 1652 voor bedeelde bejaarden het Oude Vrouwen Charitaatshuis. Er woonden ongeveer 100 bejaarde vrouwen van 60 jaar en ouder. Zij sliepen op een grote zaal in tweepersoons bedsteden, wat regelmatig tot ruzies en scheldpartijen leidde. Regenten controleerden regelmatig op handhaving van de huisregels en op zondagen werd de preek overheard.

We maken een korte wandeling via de Phoenixstraat naar het Bagijnhof. Achter de bebouwing aan de noordzijde op nummer 10-22 ligt het Hofje van Almonde **4**. Omstreeks 1600 stichtten de verdreven zusters uit het Sint-Agnes-klooster, Magdalena en Hildegonda van Almonde, op deze plek het huis van Almonde. Na het overlijden van juffrouw Magdalena (ze werd op 7 november 1607 in de Oude Kerk begraven) woonden haar erfgenamen in het huis. Het huis werd in 1632 een fundatie, waar enige 'schamele maagden' pro deo woonden. We lopen via de Bagijnbrug over de Oude Delft, dan linksaf door de Baljuwsteeg naar de Voorstraat. Via de Visbrug en Visstraat naar de Verwersdijk.

We komen bij de Van der Mastenstraat waar het Hofje van Gratie **5** ligt, een van de vijf overgebleven hofjes in Delft. Het hofje werd in 1575 door burgemeester Pieter Pieterszoon Sasbout gesticht op het terrein van het latere Armamentarium. De rijken in die tijd geloofden dat zij door het stichten van armenhuisjes een plaats in de hemel verdienden. Na de afbraak van zes huisjes op het terrein

van het Armamentarium kwam in 1660 Het Hofje van Gratie terecht op de Van der Mastenstraat.

Lopen we nu door naar de Paardenmarkt (nr. 54-62) dan zien we direct links de poort naar het Hofje van Pauw **6**. Dit werd in 1707 bij testament gesticht door Elizabeth Pauw. Zij was tweemaal weduwe van een burgemeester Van der

Dussen: Johan en Dirck, neven van elkaar. Ook haar vader was burgemeester geweest. Elizabeth overleed kinderloos in 1706. Zij liet haar kapitaal van fl.16.000 na voor de bouw van een hofje met acht huisjes, met tuin, boomgaard, waterpomp en bleekveld. Op het poortgebouw aan de Paardenmarkt staan familiewapens van de families Pauw (rechts) en Van der Dussen (links). Aanvankelijk was het hofje alleen bedoeld voor alleenstaande vrouwen, later ook voor oudere echtparen.

We wandelen vervolgens via de Oosterstraat naar Oranje Plantage 58-77 naar het Klauwshofje 7. Dit werd in 1605 gesticht als hofje van liefdadigheid voor

alleenstaande rooms-katholieke vrouwen die niet meer voor zichzelf konden zorgen. De ongehuwden en weduwen kregen gratis kost en inwoning van het stichtersechtpaar bierbrouwer Dirck Jansz'n Uyttenhage, ambachtsheer Van Ruyven, en zijn vrouw Elisabeth Fredericksdr. van Adrichem. Zij dreven de bierbrouwerij 'In de Clau' op de Koornmarkt 8, hoek Gasthuislaan. Een klauw boven de ingangspoort herinnert aan deze brouwerij. Na de ingang zien we in de muur een gevelsteen met de initialen van het stichtersechtpaar met daarop de tekst: "Die mildelick saeyen in der armen Hoven sullen rycklick maeyen in den Ovcst (= oogst)."

We lopen onder de Oostpoort door en vervolgen onze route over het Oosteinde langs het water van de Delftse Schie tot aan de Oude Langendijk. Daar slaan we linksaf en vinden we op nr. 38 het Huigh de Groothof 8. Deze hof is rond 1975 gebouwd op verzoek van de Delftse Katholieke Stichting voor Bejaardenzorg in samenwerking met het Rooms-Katholiek Armbestuur. Het complex bestaat uit 39 seniorenwoningen. Een schoon rustpunt in de drukke binnenstad van Delft. ●

De wandeling duurt ongeveer anderhalf uur.

